

Verslag van het vogelringstation Oud Valkeveen 2021

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Rapportnummer: 304

R. Schippers

www.vwggooi.nl

Jaarverslag 2021 Vogelringstation Gooimeerkust

2021: koud, guur en nat

Zware sneeuwbuien op 6 en 7 februari, gevolgd door een periode van matige en zelfs strenge vorst die aanhield tot 14 februari, zorgden voor een dik pak sneeuw, waardoor veel vogels en andere dieren niet meer bij hun voedsel konden komen. Op ons ringstation is daarom een voedselbank

neergezet met enkele dagen per week verse pinda's en andere vogelzaden, maar daarnaast ook zakken met broodkruimels van de bakker en zelfs meelwormen en pindakaas. Als gevolg daarvan vingen we naast enkele vrijwel uitgehongerde vogels ook vogels die met al dat voer in gewicht zijn toegenomen. Van de Keep, die hier in andere winters schaars is, konden er vanwege dit voer nu 35 van een ring worden voorzien.

Foto: Rudy Schippers

Niet alleen bij ons was het koud maar ook in Zuid-Europa. Veel van de Nederlandse Zwartkoppen en Tjiftjaffen overwinteren in Portugal en Spanje. Begin januari kwam orkaan Filomena aan land in het noorden van Marokko en Portugal. Die storm zorgde ervoor dat op grotere hoogte de helft van Spanje en Portugal onder een dikke laag sneeuw kwam te liggen. Mogelijk hebben ook onze Zwartkoppen en Tjiftjaffen die in dat gebied overwinteren daar last van gehad (zie verder bij Tabel 1).

De koude winter werd gevolgd door een winderig en nat voorjaar met tussen 10 en 14 maart zelfs stormachtig weer met veel regen. Het koele en vochtige weer hield aan tot eind mei. Pas vanaf 28 mei konden we de zon meer zien en ging ook de temperatuur weer terug naar normale waarden voor de tijd van het jaar. Ook de zomerperiode bleek vochtiger en koeler dan we de laatste jaren gewend waren.

Opmerkelijke zaken

1. Inschatting populatie broedvogels moeilijk

Vanwege de corona was het niet mogelijk om buiten de CES opstelling nog extra netten op te zetten. Dat kwam doordat het aantal mensen dat aanwezig mocht zijn beperkt was. De geschatte populatie broedvogels bij ons ringstation, die vanaf 2014 werd bijgehouden, kon voor het jaar 2021 alleen beoordeeld worden voor het CES gebied en niet daarbuiten. Vanwege het slechte weer tijdens het broedseizoen werd een aantal weken zelfs helemaal niet gevangen. Dat gold ook voor de weekenden met regen in augustus.

Een goede inschatting van het aantal broedende vrouwtjes was daardoor eigenlijk niet mogelijk. Gedane tellingen toonden beduidend minder vrouwtjes en ook werden aan het eind van het broedseizoen minder jonge vogels gevangen dan in voorgaande jaren.

Normaal gesproken is het in augustus, wanneer er veel jonge vogels zijn, druk bij de netten, maar vanwege de aanhoudende regens viel dat dit jaar erg tegen. Ook foerageerden er toen minder zwaluwen op het Gooimeer en zaten er dus ook minder slapende Boerenzwaluwen in de rietzone langs het Gooimeer.

2. Weinig trekvogels, maar veel Sijzen en maar een Goudhaan

In september en oktober hadden we vooral te maken met wind uit het westen en zuiden, waardoor er maar weinig trekvogels gevangen werden. Het duurde tot midden november voordat we te maken kregen met de eerste oostelijke en zelfs noordelijke wind. Dit ging gepaard met grote aantallen Sijzen en zelfs een Siberische Tjiftjaf. Op 14 november hadden we een dagrecord van 112 Sijzen. Het hoogste aantal op een dag uit voorgaande jaren waren de 20 Sijzen die op 27 december 2010 gevangen werden.

Een ander voorbeeld van het afwijkend seizoens-gebeuren waren de grote aantallen Vuurgoudhanen ten opzichte van de Goudhanen. Terwijl we bij Oud Valkeveen gemiddeld 50% meer Goudhanen dan Vuurgoudhanen vangen en vroeger bij Oud Naarden zelfs drie keer zo veel, moesten we tot 16 november wachten op de eerste Goudhaan van het jaar. Voor die tijd kregen we in dit jaar al 28 Vuurgoudhanen in de netten. In absolute zin viel ook dat aantal nog tegen, want sinds we bij Oud Valkeveen ringen, vingen we jaarlijks gemiddeld 35 Vuurgoudhanen. Ook de andere ringstations vingen dit jaar beduidend minder Goudhanen. Met de relatief warmere temperaturen was er kennelijk genoeg voedsel voor ze in de naaldbomen van Noord-Europa.

3. De Cetti's zanger

Ondanks het dikke pak sneeuw en een nachttemperatuur van -10°C kregen we op 14 februari toch nog twee Cetti's zangers in de netten. Het mannetje dat we eerder op 2 januari al gevangen hadden toen het nog een gewicht had van 15,6 gram, bleek nu nog maar 13,1 gram te wegen. Na die tijd hebben we hem niet meer gezien. Ook vingen we op die dag het vrouwtje dat bij ons in 2019 en 2020 gebroed had. Dat vrouwtje bleek daarna verdwenen te zijn totdat ze op 16 november weer opdook. Waarschijnlijk heeft ze dit jaar elders gebroed.

De stelling dat Cetti's zangers temperaturen lager dan -7°C niet kunnen overleven is dus niet terecht. Dit bleek ook uit het feit dat van de 41 verschillende Cetti's zangers die we dit jaar in de netten kregen, er 9 geringd waren in voorgaande jaren en dus ook die koude periode overleefd hebben.

Deze aantallen zijn echter beduidend minder dan de 63 verschillende Cetti's die we in 2020 vingen. In 2009 vingen wij de eerste Cetti's zanger die toen als zeldzaam beschouwd werd. Inmiddels zijn ze een algemene soort van de struweel en rietzone en kunnen het hele jaar door gehoord worden.

Bijzondere soorten

Op 10 februari vloog er een groep van ongeveer 50 **Graspiepers** langs de dijk, waarvan er een in de netten bleef hangen. In 2010 kregen we bij Oud Naarden eveneens een Graspieper in het net maar dit waren de enige van de afgelopen 15 jaar bij de Gooimeerkust.

Foto: Harry de Rooij

Op 14 februari, toen het terrein nog wit van de sneeuw was, vingen we een **Waterhoen** die zich onder de keet schuilhield. Dit was de eerste vangst van een volwassen Waterhoen, een soort die regelmatig in het slootje tegenover de keet zit en waarvan we eerder in 2017 een jonge vogel konden ringen. Ook dit jaar zagen we de kuikens van het Waterhoen, waarvan er een gevangen en geringd kon worden.

Op 5 september vingen we een **Sperwergrasmus**, alweer de vierde voor ons ringstation. Eerdere

vangsten waren in 2012 bij Oud Naarden, in 2016 en in 2020. De Sperwergrasmus is een Oost-Europese vogel die het talrijkst in Rusland voorkomt. De wintermaanden verblijft hij in Oost-Afrika. Een klein aantal jonge vogels vliegt eerst naar West-Europa waar ze vooral in de kuststreken worden waargenomen. Terwijl ze in Nederland vooral op de Waddeneilanden en in de duinstreek schaars zijn, is de Sperwergrasmus zeldzaam in het binnenland. In het Gooi is hij in 2019 een keer bij het Naardermeer gezien, maar verder is hij alleen bekend van de Gooimeerkust.

Foto: Rudy Schippers, genomen in Castricum

Op drie dagen kregen we **Kleine Barmsijzen** in de netten, wat uitzonderlijk is omdat er vanaf 2005 in totaal slechts 7 gevangen zijn. De Kleine Barmsijzen van 4 april betrof waarschijnlijk een vogel die op weg was naar zijn broedgebied. Op zowel 31 oktober als 16 november vingen we er twee die waarschijnlijk optrokken met een grotere groep Sijzen die samen met hen in de netten hingen. De vraag blijft waar ze vandaan kwamen, waarbij men zou kunnen speculeren dat de oktobervogels met de westenwind van toen uit Groot Brittannië kwamen, terwijl de novembervogels mogelijk uit Scandinavië kwamen.

Foto: Harry de Rooij

Siberische Tjiftjaf

De Siberische Tjiftjaf is een algemene broedvogel vanaf de westkant van het Oeralgebergte in Rusland tot aan Siberië in het noorden en Kazachstan in het zuiden. Hij overwintert gewoonlijk in Zuid-Azië tussen Irak en India. Zijn grijswitte verenkleed onderscheidt hem van de Europese Tjiftjaf die duidelijk meer geel vertoont.

Bij Oud Valkeveen en vroeger bij Oud Naarden is hij enkele keren eerder gevangen.

Foto: Frank van de Weijer

Houtsnip

Op 5 december belandde een Houtsnip in de netten. Gezien zijn grootte, in vergelijking met de meeste zangvogels die in de zakken van de kleinmazige mistnetten komen, zou hij binnen de kortste tijd weer kunnen ontsnappen. Deze keer was Tobias Leurs er snel bij en kregen we de tweede Houtsnip van de Gooimeerkust in handen. De vorige keer was nog bij Oud Naarden op 6 januari 2013. Deze vogel werd in de rietzone gevangen en was mogelijk nog een late doortrekker op weg naar Engeland of Frankrijk.

Foto: Rudy Schippers

Totale jaarsoorten

Bij www.trektellen.nl kunnen we onder de ringvangsten zien wat er gevangen is bij de Gooimeerkust, de naam van Vogelringstation het Gooi. Dat geldt voor zowel de vangsten op dagen dat we daar aanwezig waren als de totalen van het afgelopen jaar en daarnaast ook de jaaroverzichten vanaf 2005.

Tot nu toe hebben we daar 91 verschillende soorten gevangen waarbij de ondersoorten als Witkopstaartmees, Noordse Goudvink en de Noordse Fitis en ook de kruising tussen een Huiszwaluw en de Boerenzwaluw niet zijn meegerekend. De Bruine Boszanger die bij het Raboes aan het Eemmeer gevangen werd kan helaas niet als Gooimeerkust soort gezien worden. De 91 soorten betreffen daarom alleen vangsten bij Oud Naarden en Oud Valkeveen dat 300m verderop ligt. In 2021 ving we 55 verschillende soorten, wat vergelijkbaar is met wat we in andere jaren vangen.

De aantallen gevangen vogels in het jaar 2021 liggen, met uitzondering van de mezen, beduidend lager dan in voorgaande jaren, vooral vanwege de aanhoudende regens. In die natte omstandigheden kon er in het belang van de vogels, en ook in dat van de medewerkers, niet gevangen worden. Ook bij andere ringstations werden aanzienlijk minder vogels gevangen dan in voorgaande jaren.

Tabel 1: De top tien van Oud Valkeveen

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totaal	Nieuw	Terugvangst
Kleine Karekiet	1630	1570	2022	2171	1868	1968	1595	892	13716	11441	2275
Boerenzwaluw	1344	842	399	145	1140	1771	933	313	6887	6724	163
Zwartkop	520	556	437	538	591	773	653	373	4441	4109	332
Pimpelmees	491	594	163	405	347	868	573	545	3986	2844	1142
Tjiftjaf	416	328	392	274	216	344	337	143	2450	2041	409
Rietzanger	108	116	325	482	203	275	246	173	1928	1857	71
Roodborst	270	251	373	191	212	265	283	173	2018	1661	357
Koolmees	132	247	80	105	255	350	173	268	1610	1196	414
Tuinfluit	81	122	100	157	131	118	87	60	856	689	167
Winterkoning	146	176	159	70	129	73	111	75	939	607	332

De volgorde in deze tabel is gebaseerd op het aantal nieuw gevangen vogels.

Voor de winterkoning en de pimpelmees bleken zich weinig van de netten aan te trekken en werden met regelmaat terug gevangen, zelfs op dezelfde dag in hetzelfde net. Toch zijn lang niet alle winterkoningen en pimpelmezen afkomstig uit de directe omgeving. De meeste winterkoningen worden in oktober gevangen en zijn hoogstwaarschijnlijk afkomstig uit Scandinavië of Oost-Europa, terwijl er een klein aantal hier broedt. De jongen daarvan worden vooral in mei geringd.

Ook worden verreweg de meeste pimpelmezen in de wintermaanden gevangen en er zijn dus veel meer wintergasten dan Gooise broedvogels.

Tot slot

Voor vragen over het bovenstaande of wanneer je een keer op bezoek wilt komen bij het ringstation kun je een mailtje sturen naar vrs.hetgooi@gmail.com
Met dank aan Staatsbosbeheer die ons middels een onderzoekvergunning in staat heeft gesteld dit werk te verrichten.